

تاریخ دریافت: ۹۹/۱۱/۰۷

فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۰۸

دوره ۳ شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰ (پیاپی ۸)

Journal of Management and
educational perspective, Summer 2021

Received: Tuesday, January 26
Accepted: Monday, August 30

**The mediating role of academic motivation in the
relationship between academic identity and dimensions of
emotional well-being in female students in the second year
of primary school in Kashan**

Zahra Athari^۱

Tahmasb Kavousi^۲

Extended Abstract

Abstract

The aim of this study was to determine the mediating role of academic motivation in the relationship between academic identity and dimensions of emotional well-being in female students in the second year of elementary school in Kashan. The research method is essentially descriptive-correlative. The statistical population of the study consists of **1531 female students of the second grade of elementary school in Kashan**. The sample size was obtained by cluster random sampling of 200 people. For data collection, Walland (1982) Academic Motivation Questionnaire, Waz & Isaacson (2008) Academic Identity Questionnaire and Keys and Magyarmo (2003) Emotional Well-Being Questionnaire were used,

^۱ MA of Educational Psychology, Yazd University, Yazd, Iran, athari.bs@gmail.com

^۲ PhD in Curriculum Studies, Kharazmi University, Iran

whose authenticity was confirmed by supervisors and academic experts, and their reliability was also confirmed by Cronbach's alpha coefficient test. To data analysis, the structural equation technique was used by means of Lisrel statistical software and Spss statistical software. Findings showed that academic identity is related to academic motivation and dimensions of students' emotional well-being. Academic motivation is related to students' emotional well-being. The results showed that academic motivation has a mediating role in the relationship between academic identity and dimensions of emotional well-being in female students in the second year of elementary school in Kashan.

Introduction

Motivation is a the main variable effective on the educational process, learning efficiency and student performance. Research psychologists have concluded that a set of internal and external factors, variables or structures motivating the Students are involved in his learning and active participation in the learning process. From instinct, drive, need and enthusiasm to interest, curiosity, attribution style, ability, expectation, striving for parental progress and pressure, peer pressure; all in a complex interaction, can influence a student's motivation system and shape his or her teaching, learning, and developmental behavior (Shafiee, Karami, 2020). **If there is an academic identity in a person, there is a sense of movement and success in various aspects of education (Tran & et al, 2017). With this feeling, the existing obstacles to success are removed one after another (Gazidari, Lavasani, Ejei, 2016).** Academic identity is a reflection of the types of competencies, autonomy, purposefulness, efficiency beliefs, and experiences of common emotions that adolescents and young adults experience in the classroom with their peers and teachers, and the performance quality in the academic arena is its characteristics. (Samimi, Dahani, Shaban, 2017). Welfare has been proposed as one of the important indicators of quality of life. Emotional well-being is a broad category of phenomena including the emotional responses of individuals, the realm of satisfaction, and general evaluations of life. This structure is often considered to have a multidimensional structure including cognitive, social and emotional dimensions. Psychologists consider emotion regulation to be a basic skill for adolescents and believe its dependence on growth; meaning that a

person should acquire this skill during development, however reasons such as lack of a rich environment and inappropriate learning patterns can make it difficult to manage their emotions. Based on this, and considering that students spend a lot of time in school, it can be said that emotion regulation is among the skills the school context can strengthen or weaken. (Nikkhah, Yousefi, 2021).

Emotional well-being, life satisfaction, optimism and hope, self-confidence, dominance and sense of control, having a purpose in life, a sense of belonging and personal support are the most important aspects of it (Abbasi & Shehni Yailagh 2017). Motivation is the most important condition for learning. Interest in learning is a product of factors related to the student's personality and ability, task characteristics, incentives, and environmental factors (Wright & et al, 2019). Due to the importance of motivation in students' academic and social life and the need for a comprehensive and complete study of this structure according to its various aspects and the importance of academic motivation and academic identity in students' emotional well-being, it is important to conduct such research to solve Students' learning difficulties and academic achievement. According to the contents of this article, an attempt is made to answer the question whether academic motivation has a mediating role in the relationship between academic identity and the dimensions of emotional well-being in female students in the second year of primary school in Kashan.

Theoretical framework

The educational institution in each country has components and subdivisions and the education department is one of the most important subdivisions of the educational system. Planners and researchers have faced a variety of problems since training programs were formally implemented in training centers. Since the effective factors on learning are exhaustive, identifying of these factors is important in the education system to eliminate the existing problems and deficiencies (Oz, 2016). One of the goals and tasks of the education system is to create the conditions for the comprehensive development of the individual and to train healthy, efficient and responsible people to play a role in individual and social life. Since students, as one of the basic pillars of the country's

educational system, have a special role and position in achieving the goals of the educational system, paying more attention to this segment of society in terms of education leads to fertility and prosperity of the educational system as much as possible. In educational structures, academic motivation is the criterion for measuring the achievement of educational goals (Poorkarimi, Mobayen Rahni, 2018).

Methodology

The present study is a methodological description of correlation. The statistical population of this study consisted of 1531 female students of the second elementary school in Kashan. Nine classrooms were selected with a total of 200 students. The method was cluster random sampling. For data collection, Walrand (1982) Academic Motivation Questionnaire, Waz and Isaacson (2008) Academic Identity Questionnaire and Keyes and Magyarmo (2003) Questionnaire were used. In order to analyze the data collected from the test of research hypotheses, first the Kolmogorov-Smirnov test was used to check the normality of data distribution and structural equations to examine the relationship between independent and mediating variables with dependent variables using statistic software LISREL8.

Discussion and Results

The final structural equation model has been used to assess the mediating role of academic motivation in the relationship between academic identity and dimensions of emotional well-being in female students in the second year of elementary school in Kashan. Since the root mean square of the model is approximately 0.031, the model has a good fit.

Research Hypothesis: Academic motivation has a mediating role in the relationship between academic identity and dimensions of emotional well-being in female students in the second grade of elementary school in Kashan. In order to investigate the mediating effect of academic motivation in the hypothesis under discussion, the direct effect of the two structures with the indirect effect in the case of involving mediating variables should be examined so that if the effect increases, the mediating effect can be considered acceptable. In the present hypothesis, the effect is equal to 0.41. Indirect effect in the presence of mediating variable of

academic motivation is: $0.69 \times 0.75 = 0.517$. Due to the lower effect of direct path compared with that of indirect paths, the presence of mediating variable of academic motivation increases the effect, and the role of the mediator in the present hypothesis is confirmed.

Conclusion

The aim of this study was to assess the mediating role of academic motivation in the relationship between academic identity and dimensions of emotional well-being in female students in the second grade of elementary school in Kashan. The results of this study showed that the mediating role of academic motivation in the relationship between academic identity and the dimensions of emotional well-being is 0.41. Due to the smaller effect of direct path compared with that of indirect paths, therefore, the existence of mediator variable of academic motivation increases the amount of influence, and the mediating role in the present hypothesis is confirmed. The result is that students who put studying at the top of their agenda are better able to succeed in life because they consider planning as a tool to achieve their goals. Such students consider themselves much stronger and more capable than others, and on the other hand, they are full of energy. The results of this hypothesis are in line with the findings of Samari et al. (2021). In their research, they concluded that achievement motivation plays a mediating role between the variables of basic psychological needs and academic achievement. These basic needs are derived from students' identities and their perceived emotional well-being. On the other hand, such people are able to accurately identify the annoying problems which effects them. In such situations, they appreciate the deserved people and consider their relationship style with the outside environment as friendly and warm. Overall, such people feel good about what they have done and are satisfied with the way they have done their job. These results are also in line with the findings of Mahna et al. (2020). In a study, they concluded that there is a positive and significant relationship between academic identity and goal orientation with metacognitive strategies of students' self-regulated learning. Finally, students feel that they have an effective role to play and that they are able to make decisions. They increase the amount of effort they put into studying because it is in such circumstances that they enjoy the progress of their lessons. On the other hand, because

of the joy they get when they discover new things they have not seen before, they are constantly doing their homework. These results are also consistent with the findings of Nikkhah et al. (2021). They found in a study that emotional well-being can have a negative effect on academic failure and a positive and significant effect on students' academic performance and academic motivation.

Keywords: academic motivation, academic identity, emotional well-being.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نقش واسطه‌گری انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان

زهرا اطهری^۱

طهماسب کاظمی^۲

چکیده

هدف تحقیق حاضر، تعیین نقش واسطه‌گری انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهر کاشان بوده است. روش تحقیق به لحاظ ماهیت، توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری تحقیق را دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان به تعداد ۱۵۳۱ نفر تشکیل می‌دهند. حجم نمونه تحقیق با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای ۲۰۰ نفر به دست آمد. جهت گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های انگیزش تحصیلی والراندا (۱۹۸۲)، هویت تحصیلی واز و ایزاکسون (۲۰۰۸) و بهزیستی هیجانی کیز و ماگیارمو (۲۰۰۳) استفاده گردید که روایی آن‌ها توسط استاد راهنما و صاحب‌نظران دانشگاهی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن‌ها نیز از طریق آزمون ضریب آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. به‌منظور تحلیل داده‌ها از تکنیک معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار آماری Lisrel و نیز نرم‌افزار آماری Spss استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد هویت تحصیلی با انگیزش تحصیلی و ابعاد بهزیستی هیجانی دانش‌آموزان رابطه دارد. انگیزش تحصیلی با بهزیستی هیجانی دانش‌آموزان رابطه دارد. نتایج تحقیق نشان داد که انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان نقش واسطه دارد.

واژه‌های کلیدی: انگیزش تحصیلی، هویت تحصیلی، بهزیستی هیجانی.

۱. کارشناسی ارشد، روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

۲. دکتری مطالعات برنامه درسی، دانشگاه خوارزمی، ایران

مقدمه

نهاد آموزش در هر کشور دارای اجزاء و زیرمجموعه‌هایی است و اداره آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین زیرمجموعه‌های نظام آموزشی است. از زمانی که برنامه‌های آموزشی به صورت رسمی در مراکز آموزشی به اجرا درآمدند برنامه‌ریزان و محققان با مشکلات مختلفی روبرو شدند از آنجا که عوامل مؤثر بر یادگیری بسیار گسترده و وسیع می‌باشند، شناسایی این عوامل در رفع مشکلات و نارسایی‌های موجود در سیستم آموزشی مهم است (Oz, 2016). یکی از اهداف و وظایف نظام آموزش ایجاد زمینه برای رشد همه‌جانبه فرد و تربیت انسان‌های سالم، کارآمد و مسئول برای ایفای نقش در زندگی فردی و اجتماعی است. از آنجایی که دانش‌آموزان به عنوان یکی از ارکان اساسی نظام آموزشی کشور، در دستیابی به اهداف نظام آموزشی نقش و جایگاه ویژه‌ای دارند، توجه به این قشر از جامعه از لحاظ آموزشی و تربیتی، باروری و شکوفایی هر چه بیشتر نظام آموزشی را موجب می‌شود. در ساختارهای تربیتی و آموزشی معیاری که برای سنجش میزان دستیابی به اهداف تربیتی در نظر گرفته شده، انگیزش تحصیلی است (Poorkarimi, Mobayen rahni, 2018). انگیزش یکی از متغیرهای اصلی است که بر فرآیند آموزش، بازده یادگیری و عملکرد دانش‌آموز تأثیر می‌گذارد. روان‌شناسان پژوهشی به این نتیجه رسیده‌اند که مجموعه‌ای از عوامل، متغیرها یا سازه‌های درونی و بیرونی در انگیزختن دانش‌آموزان به یادگیری و مشارکت فعال او در فرآیند آموزش دخیل هستند. از غریزه، سائق، نیاز و شوق گرفته تا علاقه، کنجکاوی، سبک اسناد، توانمندی، انتظار، تلاش برای پیشرفت و فشار والدین، فشارهای هم‌سالان، همه می‌توانند در تعاملی پیچیده بر نظام انگیزش دانش‌آموزان تأثیر گذاشته و رفتار آموزشی و یادگیری و پیشرفت او را شکل دهند (Shafiee, Karami, 2020).

در صورت وجود هویت تحصیلی در فرد نوعی احساس برای حرکت و موفقیت در جنبه‌های مختلف تحصیلی به وجود می‌آید (Tran & et al, 2017). با این احساس موانع موجود در راه موفقیت یکی پس از دیگری برداشته می‌شود (Gazidari, Lavasani, Ejei,

(۲۰۱۶). هویت تحصیلی، بازتابی از انواع شایستگی‌ها، خودمختاری، هدفمندی، باورهای کارآمدی و تجربه هیجان‌های رایجی است که نوجوانان و جوانان در کلاس‌های درس با همسالان و معلمان خود دارند و مشخصه آن چگونگی عمل کردن در عرصه‌های تحصیلی است (Samimi, Dahani, Shaban, 2017).

بهزیستی به‌عنوان یکی از شاخص‌های مهم کیفیت زندگی مطرح شده است. بهزیستی هیجانی مقوله وسیعی مشتمل از پدیده‌هایی است که پاسخ‌های هیجانی افراد، قلمروی رضایت‌ها و ارزیابی‌های کلی از زندگی را شامل می‌شود. این سازه در اغلب موارد دارای ساختاری چندبعدی در نظر گرفته می‌شود که شامل ابعاد شناختی، اجتماعی و عاطفی (هیجانی) است. روان‌شناسان، تنظیم هیجان را یکی از مهارت‌های پایه برای نوجوانان در نظر می‌گیرند و آن را وابسته به رشد می‌دانند، یعنی فرد باید در طی رشد خود، این مهارت را کسب کند اما به دلایلی چون فقدان محیط غنی و الگوهای نامناسب یادگیری، ممکن است در مدیریت هیجان‌های خود با مشکل مواجه شود. بر این اساس و با توجه به اینکه دانش‌آموزان مدت‌زمان زیادی از وقت خود را در مدرسه سپری می‌کنند، می‌توان گفت تنظیم هیجان از جمله مهارت‌هایی است که بافت مدرسه می‌تواند آن را تقویت و یا تضعیف کند (Nikkhah, Yousefi, 2021). بهزیستی هیجانی، رضایت از زندگی، خوش‌بینی و امیدواری، اعتماد به نفس، تسلط و حس کنترل، داشتن هدف در زندگی، احساس تعلق و حمایت شخصی از مهم‌ترین جنبه‌های آن هستند (Abbasi & Shehni Yailagh 2017). انگیزش، مهم‌ترین شرط یادگیری است. علاقه به یادگیری محصول عواملی است که به شخصیت و توانایی دانش‌آموز، ویژگی‌های تکلیف، مشوق‌ها و عوامل محیطی مربوط است (Wright & et al, 2019).

به علت اهمیت انگیزش در زندگی تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان و نیاز به بررسی همه‌جانبه و کامل این سازه با توجه به ابعاد مختلف آن و با توجه به اهمیت انگیزش تحصیلی و هویت تحصیلی در میزان بهزیستی هیجانی دانش‌آموزان انجام چنین پژوهشی برای حل مشکلات یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان حائز اهمیت است. با توجه به مطالب

بیان شده در این مقاله تلاش می‌شود تا به این سؤال پاسخ داده شود که آیا انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان نقش واسطه‌ای دارد؟

پیشینه پژوهش

نیک‌خواه و یوسفی (۲۰۲۱) در مقاله‌ای به بررسی رابطه بین ارضای نیازهای اساسی روان‌شناختی در مدرسه و بهزیستی هیجانی دانش‌آموزان: نقش واسطه‌گری راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان پرداختند. بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت ارضای نیازهای اساسی روان‌شناختی دانش‌آموزان در مدرسه و مهارت آن‌ها در استفاده از راهبردهای انطباقی تنظیم‌شناختی هیجان، موجبات ارتقاء بهزیستی هیجانی آن‌ها را فراهم می‌سازد (Nikkhah, Yousefi, ۲۰۲۱).

ثمری صفا، دشتی اصفهانی و پوردل (۲۰۲۱) در تحقیقی با عنوان تدوین مدل سرزندگی تحصیلی بر اساس ارتباط با مدرسه، جو عاطفی خانواده، انگیزش، خودکارآمدی و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان به تحلیل و بررسی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد مدل ساختاری سرزندگی تحصیلی بر اساس درگیری تحصیلی، خودکارآمدی و ارتباط با مدرسه و جو عاطفی خانواده و انگیزش تحصیلی برآزش دارد (SamariSafa, DashtiEsfahani, Poordel, 2021).

مهنا، طالع‌پسند و رستمی (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی هویت تحصیلی، انگیزش درونی و خودکارآمدی به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های درگیری شناختی عمیق پرداختند. نتایج نشان داد که مسیر هویت تحصیلی بر درگیری شناختی عمیق، هویت تحصیلی بر خودکارآمدی و انگیزش درونی و خودکارآمدی و انگیزش درونی بر درگیری شناختی عمیق معنادار و مثبت بود. اثر غیرمستقیم هویت تحصیلی بر درگیری شناختی عمیق از طریق خودکارآمدی و انگیزش تحصیلی مثبت و معنادار بود؛ بنابراین، برای افزایش درگیری شناختی باید به جهت‌گیری‌های انگیزشی، هویت تحصیلی و باورهای خودکارآمدی دانشجویان توجه کرد (Mohana, TelePasand, Rostami, ۲۰۲۰).

محمودی، عرفانی و محقق (۲۰۱۸)، تحقیقی با عنوان «تدوین مدلی به‌منظور تبیین و پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر پایه نیازهای بنیادین روان‌شناختی و انگیزش پیشرفت تحصیلی» انجام دادند. جامعه آماری پژوهش حاضر دانش‌آموزان مقطع اول متوسطه شهر اسدآباد بود. نتایج نشان داد که انگیزش پیشرفت نقش واسطه‌ای بین متغیرهای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و پیشرفت تحصیلی ایفا می‌کنند (Mahmodi, Erfani, Mohagheghi, ۲۰۱۸).

صحرانورد (۲۰۱۸)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود را با عنوان «رابطه هویت علمی و انگیزش تحصیلی با میزان استفاده از شبکه‌های مجازی در دانش‌آموزان متوسطه زاهدان» انجام داد. جامعه آماری دانش‌آموزان دبیرستانی شهرستان مشهد بودند. نتایج تحقیق نشان داد که میان هویت علمی و انگیزش تحصیلی با میزان استفاده از شبکه‌های مجازی رابطه معناداری وجود داشت (Sahranavard, ۲۰۱۸).

رایت و همکاران (۲۰۱۹)، تحقیقی با عنوان «تأثیر بهزیستی هیجانی بر افت و عملکرد تحصیلی» انجام دادند. جامعه آماری شامل دانشجویان رشته پزشکی در دانشگاه‌های خصوصی تایوان بودند. روش تحقیق توصیفی-همبستگی و روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بود. نتایج تحقیق نشان داد بهزیستی هیجانی بر افت تحصیلی تأثیر منفی و بر عملکرد تحصیلی تأثیر مثبت و معناداری دارد (Wright, Pepper, Caserta, Wong, Brunker, Morris, & Allen, ۲۰۱۹).

گریگوریو و شامیونو (۲۰۱۹)، تحقیقی با عنوان «تأثیر بهزیستی هیجانی بر انگیزش تحصیلی» انجام دادند. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان مدارس هلند بودند. روش تحقیق همبستگی و روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای بود. نتایج تحقیق نشان داد بهزیستی هیجانی بر انگیزش تحصیلی تأثیر مثبت و معناداری دارد (Grigoryeva, Shamionov, ۲۰۱۹).

کوماراجو و دیال (۲۰۱۹)، تحقیقی با عنوان «تأثیر هویت تحصیلی و خودکارآمدی بر انگیزش تحصیلی» انجام دادند. جامعه آماری شامل دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های استرالیا بودند. روش تحقیق توصیفی-همبستگی و روش نمونه‌گیری تصادفی

خوشه‌ای بود. نتایج تحقیق نشان داد هویت تحصیلی و خودکارآمدی بر انگیزش تحصیلی تأثیر مثبت و معناداری دارد (Komarraju, Dial, 2019).

واتیستیاتوتی، سوسنی، پرابانداری و راهایو (۲۰۱۸)، پژوهشی با عنوان «همبستگی بین انگیزه تحصیلی و هویت تحصیلی در دانشجویان پزشکی در دانشکده پزشکی دانشگاه گادجاه اندونزی» انجام دادند. جامعه آماری شامل دانشجویان پزشکی دانشگاه گادجاه اندونزی به تعداد ۳۲۲ نفر بودند. روش تحقیق همبستگی و روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بود. نتایج تحقیق نشان داد که بین انگیزه تحصیلی و هویت تحصیلی در دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (Wasityastuti, Susani, Prabandari, & Rahayu, 2019).

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ روش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق را دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان به تعداد ۱۵۳۱ نفر تشکیل دادند. با توجه به حجم بالای جامعه آماری، به‌طور تصادفی سه مدرسه انتخاب و از هر مدرسه که خود شامل کلاس‌های پایه چهارم، پنجم و ششم می‌باشند یک کلاس انتخاب شدند. جمعاً تعداد ۹ کلاس درس انتخاب شد که حجم دانش‌آموزان آن‌ها ۲۰۰ نفر بوده است. روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای بوده است.

جهت گردآوری داده‌های مربوط به متغیر انگیزش تحصیلی از پرسش‌نامه انگیزش تحصیلی والراند (۱۹۸۲) استفاده شده است که دارای ۲۸ گویه و در قالب سه بعد انگیزش درونی (۱-۱۲)، انگیزش بیرونی (۱۳-۲۴) و بی‌انگیزگی (۲۵-۲۸) است. در ایران در پژوهش محمدی و همکاران (Mahmodi et al. 2017) به‌منظور به دست آوردن پایایی و روایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضرایب پایایی برای خودکارآمدی کلی ۰/۷۸ خرده مقیاس‌های انگیزش درونی ۰/۷۳، انگیزش بیرونی ۰/۷۸ و بی‌انگیزگی ۰/۸۳ به دست آوردند.

جهت گردآوری داده‌های مربوط به متغیر هویت تحصیلی از پرسش‌نامه هویت تحصیلی واز و ایزاکسون (۲۰۰۸) استفاده گردید که دارای ۴۰ گویه و در قالب چهار بعد هویت تحصیلی سردرگم (۱-۱۰)، هویت تحصیلی دیررس (۱۱-۲۰)، هویت تحصیلی دنباله‌رو (۳۰-۲۱) و هویت تحصیلی موفق (۳۱-۴۰) است. روایی و پایایی این پرسش‌نامه توسط استادان رشته مدیریت و مطالعه آزمایشی دانشگاه مشهد و تربیت‌معلم مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است (karimeian, 2012).

جهت گردآوری داده‌های مربوط به متغیر بهزیستی هیجانی از پرسش‌نامه توسط کیز و ماگیارمو (۲۰۰۳) استفاده گردید که دارای ۱۲ گویه است و در قالب دو بعد هیجانات مثبت (۶-۱) و هیجانات منفی (۷-۱۲) است. اعتبار درونی زیر مقیاس بهزیستی هیجانی در بخش هیجان مثبت ۰/۹۱ و بخش هیجان منفی ۰/۷۸ بود. در مطالعه کی‌یز و ماگیارمو (۲۰۰۳) برای بررسی روایی این مقیاس از روایی عاملی استفاده شده است. نتایج تحلیل عاملی تأییدی ساختار سه عاملی این مقیاس را تأیید کرده است.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از آزمون فرضیه‌های تحقیق، ابتدا از آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و معادلات ساختاری به منظور بررسی میزان رابطه متغیرهای مستقل و میانجی با متغیر وابسته با استفاده از نرم‌افزار آماری LISREL8 استفاده شد.

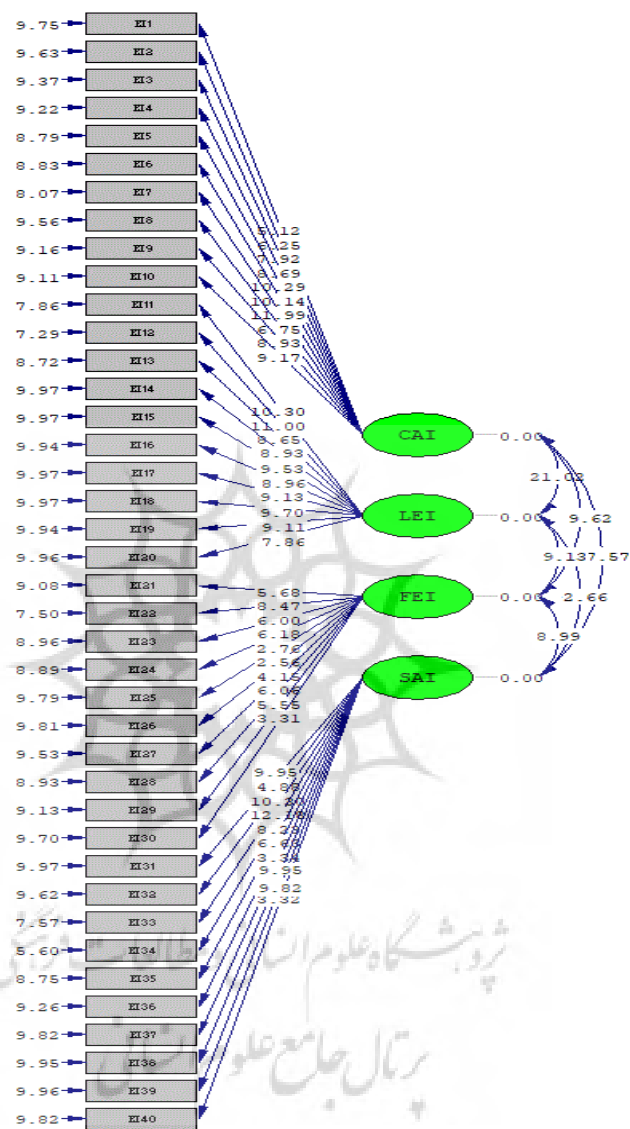
یافته‌های پژوهش

مشخصه‌های آمار توصیفی متغیرهای انگیزش تحصیلی، هویت تحصیلی و بهزیستی هیجانی دانش‌آموزان در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

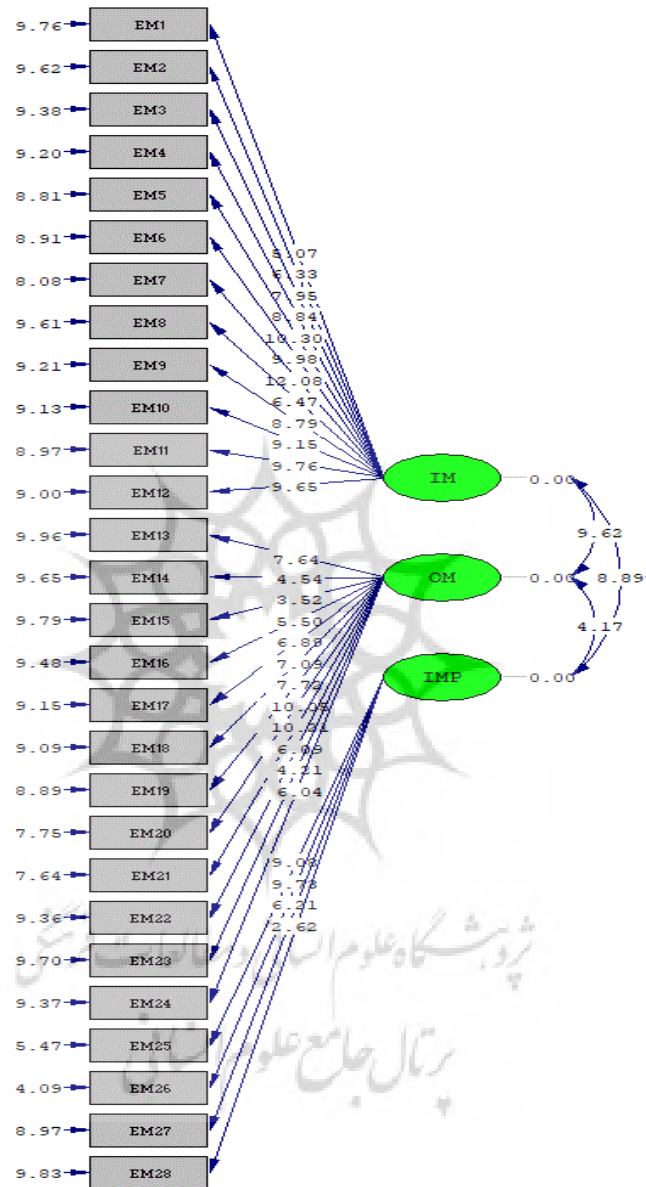
متغیر	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	کشدگی
هویت تحصیلی سردرگم	۳/۱۹	۰/۵۸	۰/۳۳۴	-۰/۳۳۹	۱/۷۹۹
هویت تحصیلی دیررس	۳/۳۲	۰/۴۵	۰/۲۰۷	-۰/۰۱۱	۰/۷۷۵
هویت تحصیلی دنباله‌رو	۳/۳۲	۰/۵۰	۰/۲۵۲	۰/۳۴۳	۰/۵۱۰
هویت تحصیلی موفق	۳/۳۱	۰/۴۸	۰/۲۳۲	۰/۵۴۴	۰/۹۲۵
هویت تحصیلی	۳/۲۹	۰/۳۳	۰/۱۱۰	۰/۲۱۶	۱/۱۰۷
انگیزش درونی	۳/۲۰	۰/۵۷	۰/۳۲۸	-۰/۳۴۴	۲/۱۰۱
انگیزش بیرونی	۳/۳۴	۰/۵۰	۰/۲۵۲	۰/۱۴۹	۰/۵۴۳
بی‌انگیزگی	۳/۳۰	۰/۶۸	۰/۴۷۱	-۰/۰۲۹	۰/۳۱۴
انگیزش تحصیلی	۳/۲۸	۰/۳۸	۰/۱۴۲	۰/۰۵۷۷	۰/۳۱۵
هیجانان مثبت	۳/۳۳	۰/۶۴	۰/۴۱۲	۰/۳۹۴	۰/۵۷۶
هیجانان منفی	۳/۳۲	۰/۶۰	۰/۳۶۲	۰/۰۳۵	۰/۱۹۸
بهبودی هیجانی	۳/۳۴	۰/۵۲	۰/۲۷۵	۰/۳۴۸	۰/۷۰۱

جدول (۱) نشان می‌دهد میانگین تمامی مؤلفه‌ها بالاتر از عدد ۳ است و از آنجایی که در طیف ۵ گزینه‌ای که انتخاب شده میانگین بالاتر از ۳ نشان‌دهنده موافق بودن وضعیت آن متغیر در جامعه آماری فوق است. از این رو این عامل نشان‌دهنده موافق بودن پاسخ‌دهندگان با این مؤلفه است. آماره معناداری مقیاس پرسش‌نامه‌های هویت تحصیلی، انگیزش تحصیلی و بهزیستی هیجانی در اشکال زیر ارائه شده است. بر اساس نتایج مشاهده شده در نمودارهای (۱)، (۲ و ۳)، بار عاملی آماره t شاخص‌های سنجش هر یک از ابعاد مورد مطالعه در سطح اطمینان ۵٪ مقداری بزرگ‌تر از ۱/۹۶ است.

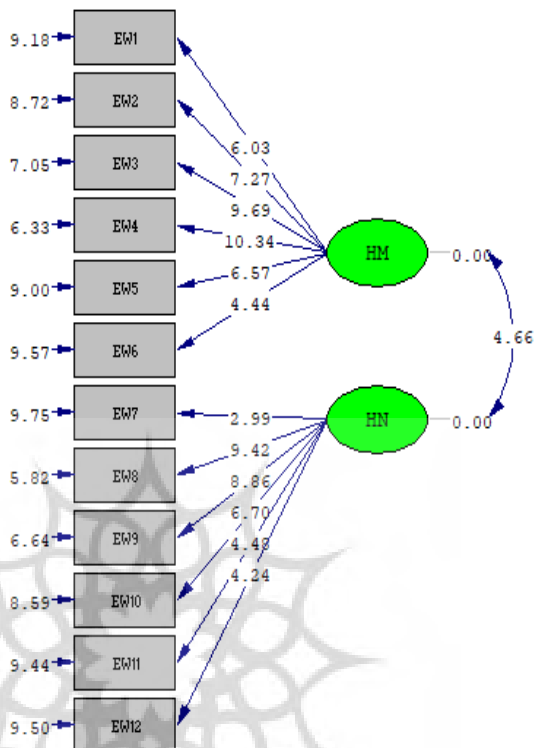
Chi-Square=2161.70, df=734, P-value=0.00000, RMSEA=0.029

شکل ۱. آماره معناداری (t-value) تحلیل عاملی تأییدی پرسش‌نامه استاندارد هویت تحصیلی

Chi-Square= 706.33, df=347, P-value=0.00000, RMSEA=0.012

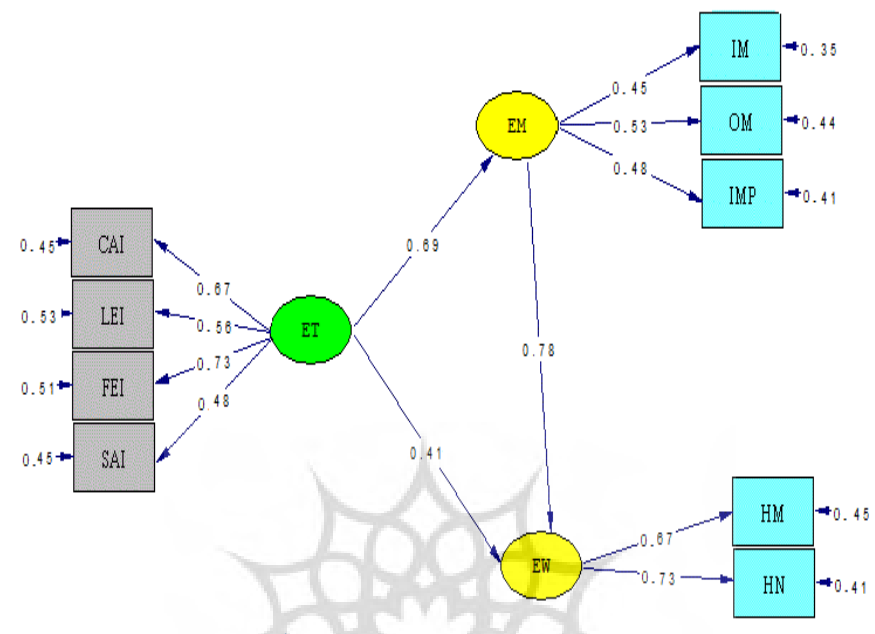
شکل ۲. آماره معناداری (t-value) تحلیل عاملی تأییدی پرسش نامه انگیزش تحصیلی

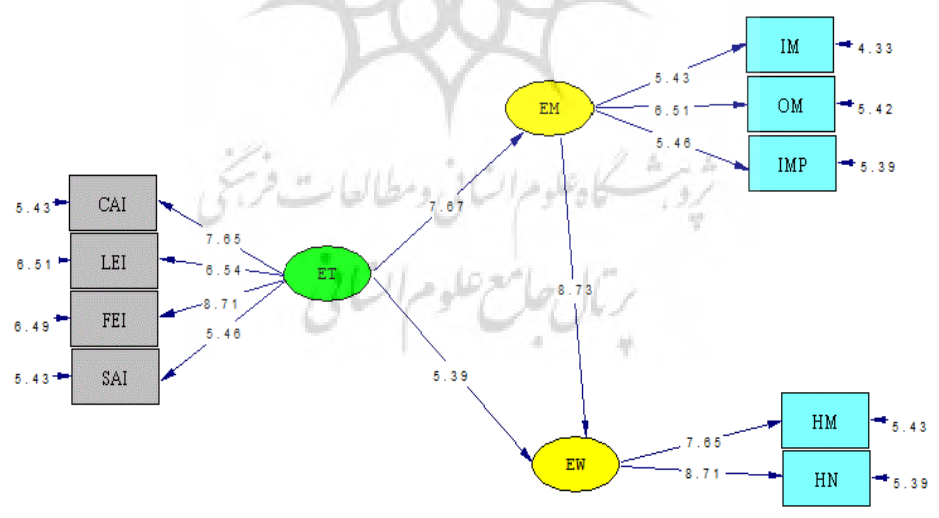
Chi-Square=148.00, df=54, P-value=0.00000, RMSEA=0.015

شکل ۳. آماره معناداری (t-value) تحلیل عاملی تأییدی پرسش‌نامه بهزیستی هیجانی

مدل معادلات ساختاری نهایی برای سنجش نقش واسطه‌گری انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان استفاده شده است. مدل فرضیه پژوهش در شکل‌های (۴) و (۵) ارائه شده است. این مدل با اقتباس از برون‌داد نرم‌افزار لیزرل ترسیم شده است.

شکل ۴. نتایج تأیید مدل معادلات ساختاری فرضیات تحقیق

شکل ۵. آماره معناداری (t-value) نتایج تأیید مدل معادلات ساختاری فرضیات تحقیق

از آنجا که شاخص ریشه میانگین مجذورات تقریب برابر ۰/۰۳۱ مدل از برازندگی خوبی برخوردار است. سایر شاخص‌های نیکویی برازش نیز در بازه مورد قبول قرار گرفته‌اند که در جدول (۲) آمده است.

$$\frac{\phi^2}{df} \cong \frac{905/04}{321} \cong 2/81$$

جدول ۲. شاخص‌های نیکویی برازش مدل ساختاری فرضیات تحقیق

IFI	NNFI	NFI	AGFI	GFI	RMSEA	شاخص برازندگی
۱-۰	>۰,۹	>۰,۹	>۰,۹	>۰,۹	<۰,۱	مقادیر قابل قبول
۰/۹۴	۰/۹۸	۰/۹۲	۰/۹۶	۰/۹۳	۰/۰۳۱	مقادیر محاسبه شده

فرضیه پژوهش: انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان نقش واسطه دارد. به منظور بررسی اثر میانجی انگیزش تحصیلی در فرضیه مورد بحث، بایستی اثر مستقیم دو سازه را با اثر غیرمستقیم در حالت دخیل ساختن متغیرهای میانجی مورد بررسی قرارداد تا در صورت افزایش اثر بتوان اثر میانجی را قابل قبول دانست. در فرضیه حاضر اثر برابر ۰/۴۱ است. اثر غیرمستقیم در صورت وجود متغیر میانجی انگیزش تحصیلی عبارت است از:

$$۰/۷۵ \times ۰/۶۹ = ۰/۵۱۷$$

با توجه به کمتر بودن اثر مسیر مستقیم از مسیرهای غیرمستقیم بنابراین وجود متغیر میانجی انگیزش تحصیلی تأثیر را افزایش می‌دهد و نقش میانجی در فرضیه حاضر مورد تأیید واقع می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر باهدف سنجش نقش میانجی انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان انجام شده است. نتیجه این مطالعه نشان داد که نقش میانجی انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی اثر مستقیم برابر ۰/۴۱ است. با توجه به کمتر بودن اثر مسیر مستقیم از مسیرهای غیرمستقیم بنابراین وجود متغیر میانجی انگیزش تحصیلی مقدار تأثیر را افزایش می‌دهد و نقش میانجی در فرضیه حاضر مورد تأیید واقع می‌شود.

نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می‌گردد که دانش‌آموزانی که درس خواندن را در سرلوحه امور خود قرار می‌دهند، بهتر می‌توانند در زندگی خود موفق شوند زیرا آن‌ها برنامه‌ریزی را ابزاری جهت دستیابی به اهداف خود به کار گرفته‌اند. چنین دانش‌آموزانی خود را خیلی قوی و توانمندتر از دیگران می‌دانند و از طرفی سرشار از انرژی می‌باشند. نتایج برخاسته از این فرضیه با یافته‌های تحقیق ثمری صفا و همکاران (Samari Safa.et al.2021) همسو است. آن‌ها در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که انگیزش پیشرفت نقش واسطه‌ای بین متغیرهای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و پیشرفت تحصیلی ایفا می‌کنند. این نیازهای بنیادین برگرفته از هویت‌یابی دانش‌آموزان و میزان بهزیستی هیجانی ادراک‌شده آنان است. از طرفی چنین افرادی وقتی که متأثر می‌شوند قادرند با دقت آن مسئله‌ای که آن‌ها را ناراحت می‌کند را شناسایی کنند. در چنین شرایطی وقتی که افراد لیاقت دارند از آن‌ها تقدیر نموده و سبک روابط خود را با محیط خارج، دوستانه و گرم در نظر می‌گیرند. روی هم‌رفته احساس چنین افرادی احساس خوشایندی در مورد کارهای انجام‌شده دارند و از روشی که برای انجام وظیفه خود به‌کاربرده‌اند راضی هستند. این نتایج نیز با یافته‌های تحقیق مهنا و همکاران (Mohana.et al.2020) نیز همسوست. آن‌ها طی تحقیقی به این نتیجه رسیدند که بین هویت تحصیلی و جهت‌گیری هدف با راهبردهای فراشناختی یادگیری خودتنظیمی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نهایتاً دانش‌آموزان احساس می‌کنند که نقش

مؤثری در کارها دارند و احساس می‌کنند قادر به تصمیم‌گیری در امور می‌باشند. آن‌ها میزان تلاش خود در درس خواندن را بالا می‌برند زیرا در چنین شرایطی است که لذت پیش افتادن در درس‌هایشان به آن‌ها دست می‌دهد. از طرفی به خاطر لذتی که هنگام کشف چیزهای جدیدی که قبلاً ندیده‌اند به آن‌ها دست می‌دهد، به‌طور مستمر تکالیف خود را انجام می‌دهند. این نتایج نیز با یافته‌های نیک‌خواه و همکاران (Nikkhah, M., Yousefi, 2021) مطابقت دارد. آن‌ها طی تحقیقی دریافتند که بهزیستی هیجانی می‌تواند بر افت تحصیلی تأثیر منفی و بر عملکرد تحصیلی و میزان انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت و معناداری داشته باشد.

از آنجایی که بر اساس نتایج حاصل از بررسی فرضیه پژوهش مشخص شد که انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان نقش واسطه دارد، پیشنهادهایی می‌گردد که علی‌رغم توجه کم به نیازهای آموزشی باید به‌منظور افزایش انگیزه پیشرفت آن‌ها به نیازهای آموزشی دانش‌آموزان در مدارس توجه کافی داشت. همچنین با عنایت به نداشتن خودکارآمدی و انگیزه بسیار بالا در بعضی از دانش‌آموزان باید شیوه‌های افزایش اعتمادبه‌نفس، انگیزش پیشرفت مثبت، ارزیابی شناختی مثبت در مورد توانمندی‌ها، عدم مقایسه خود با دیگران به‌طور مخرب و نادرست، افزایش شرکت در تکالیف، پافشاری و تلاش جهت افزایش دانش، توسط مشاورین و معلمین مجرب آموزش‌های لازم داده شود. در پایان پیشنهاد می‌شود تدابیر آموزشی و مدیریتی اتخاذ گردد که زمینه‌هایی برای تقویت این نوع جهت‌گیری را مهیا نماید. اگر دانش‌آموزان بدانند که چگونه یاد بگیرند، علاقه و رغبت بیشتری به تحصیل و مطالعه پیدا می‌کنند.

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به این موارد اشاره کرد که محقق حین اجرای پژوهش حاضر دریافت که متغیرهای سازمانی دیگری (استرس تحصیلی، سرمایه هیجانی و اشتیاق تحصیلی) نیز بر بهزیستی هیجانی دانش‌آموزان مؤثر است، لکن در پژوهش حاضر ثابت فرض شده است. همچنین می‌توان به عدم تعمیم نتایج پایان‌نامه به سازمان‌های آموزشی دیگر همچون دانشگاه‌ها جهت پیاده‌سازی نتایج پژوهش حاضر اشاره نمود.

Reference

- Abbasi, M., Shehni Yailagh, M. (2017). The Effect of Teaching Self-determination Skills on Optimistic Explanatory Style and Academic Identity of Primary Male Students with Learning Disabilities. *IJPN*, 5 (5), PP. 1-8. (In Persian)
- Gazidari, E., GholamaliLavassani, M., Ejei, J. (2016). The Relationship between Academic Identity and Self-Regulation Learning Strategies with Academic Procrastinate Students. *Journal of Psychology*, 19, PP. 346-362. (In Persian)
- Grigoryeva, M. V., & Shamionov, R. M. (2019). Predictors of emotional well-being and academic motivation in junior schoolchildren. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 146, 334-339.
- Mahmodi, H., Erfani, N., Mohagheghi, H. (2017). Developing a Model to Explain and Predict of Academic Achievement Based on Psychological Basic Needs and Motivation of Academic Achievement. *Research in Curriculum Planning* Vol 14. No 26 (continus 53), PP. 67-80. (In Persian)
- Mohana, S., TalePasand, S., Rostami, Sh. (2020). Educational identity, internal motivation and self-efficacy as predictors of deep cognitive engagement. *Research in educational systems*, (٤٨)١٤, PP.7-22. (In Persian)
- Nikkhah, M., Yousefi, F. (2021). Relationship between psychological basic needs satisfaction at school and students' emotional well-being: the mediating role of cognitive emotion regulation. *Journal of Psychological Science*, Vol. 20, Issue 99, PP. 413-426. (In Persian)
- Öz, H. (2016). Metacognitive Awareness and Academic Motivation: A Cross-Sectional Study in Teacher Education Context of Turkey.
- Poorkaimi, J., MobayenRahni, Y. (2018). Relationship between Achievement Motivation and Academic Burnout Mediating Role of Self-Efficacy (case study: Tehran University students). *Educ Strategy Med Sci*, 11 (1), PP. 139-147. (In Persian)
- SahraNavard, Z. (2018). The Relationship between the Scientific Identity and Academic Motivation of Students with their Use of Virtual Networks. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the

- Requirement for the Degree of Master of Educational Science. *The University of Sistan & Baluchestan Graduate School*. (In Persian)
- Samari Safa, J., Dashti Esfhani, M., Poordel, M. (2021). Development of a Model of Academic Buoyancy based on with School Connection, Family's Emotional Atmosphere, Motivation, Self-efficacy and Academic Engagement of Students. *DJournal of Counseling Research Iranian Counseling Association*, Vol. 20, No. 77. (In Persian)
- Samimi, Z., Dehani, A., Shaban basim, F., Shahbaziyan khonig, A. (2017). Explaining Student-Teachers High-Risk Behaviors Based on Academic Identity and Academic Motivation. *Educ Strategy Med Sci*, 10 (6), PP. 469-478. (In Persian)
- Shafiee, S., Karami, M. (2020). Assessing students' academic motivation. *Journal of Contemporary Research in Science and Research*, 2(21), PP. 15-24. (In Persian)
- Tran, A., Burns, A., & Ollerhead, S. (2017). ELT lecturers' experiences of a new research policy: *Exploring emotion and academic identity*. *System*, 67, 65-76.
- Wasiyastuti, W., Susani, Y. P., Prabandari, Y. S., & Rahayu, G. R. (2018). Correlation between academic motivation and professional identity in medical students in the faculty of medicine of the universitas gadjah mada indonesia. *Educación médica*, 19(1), 23-29.
- Wright, k. D., pepper, g. A., caserta, m., wong, b., brunker, c. P., morris, d. L., & allen, k. R. (2019). Factors that influence physical function and emotional well-being among medicare-medicaid enrollees. *Geriatric nursing*, 36(2), 16-20.